Zaslíbení mesiáše

Původ materiálu
David Nečil
Pořadí v lekci
40

Téma

Žijeme dnes, ale naše naděje nás přesahuje.

Cíl

Uvědomit si, že naše každodenní víra vychází a opírá se o celkový výhled. Vidět svůj každodenní život, zápasy i nedokonalost z perspektivy konečné Boží naděje.

Pro učitele

Biblický text: Iz 61 – Boží Pomazaný přichází vyhlásit novou naději, návrat, obnovu a spásu

Výkladové poznámky

- Spis nazvaný v Bibli Izajáš není dílem jednoho autora. Pro nás je důležité, že náš oddíl je zařazen v druhé (podle některých ve třetí) části, která je sepsána později – buď koncem babylonského zajetí nebo dokonce po návratu. V této době probíhá zásadní transformace víry Izraele, která ztratila vnější opory. Je to vidět právě na tom, jak rozumí pojmu mesiáš, který bychom měli dětem nějak předat.
- Slovo mesiáš (hebr. mašíach, řecky christos) znamená pomazaný. Je to odvozeno od úkonu, kterým se ustanovovali králové (viz např. 1S 10,1), kněží (např. Lv 8,12) a někdy i proroci (1Kr 19,16). Pomazání znamenalo, že dotyčný byl pověřen konkrétním úkolem od Hospodina. Jako příklad se někdy uvádí oddíl z Izajášova proroctví, kdy za pomazaného byl označen dokonce pohanský král Kýros (Iz 45) – od Boha dostal ovšem významný úkol propustit Izraelce ze zajetí.
- Použitelných motivů je více. Je možné poukázat na naději, kterou Izajáš zvěstoval a která se naplnila v Kristu. Další je motiv Boží věrnosti, která se projevila v odpuštění, v možnosti návratu do zaslíbené země, v novém začátku. Další je motiv domova –

domov je tam, kde je Bůh.

- Dá se také navázat na rozdílnost představ o Mesiáši. Mesiáš mocný dejme tomu vojensky nebo politicky, který silou udolá nepřátele, nebo Mesiáš, jehož moc je v obnově naděje a spravedlnosti pro nejubožejší, Mesiáš, který přetváří lidská srdce? Na konflikt těchto představ narazil už Ježíš (Mt 16). Touto cestou se vydává i navrhované vyprávění.
- Jinou možností je navázat na pojem milostivé léto. Stejně jako pojem Mesiáš bylo léto milostivé původně konkrétním opatřením. Každého sedmého roku měli Izraelci přikázáno neobdělávat půdu, nechat ji odpočívat a žít ze zásob – tzv. rok odpočinutí. Každý sedmý rok odpočinutí (jednou za 50 let) byl pak létem milostivým. Izraelci, kteří z nouze prodali své podíly v zemi zaslíbené, je dostali zpět. Ten, kdo dokonce sám sebe prodal do otroctví, třeba kvůli dluhům, měl být propuštěn.
- Izraelci tak prožívali svůj čas nikoliv jako objektivní fyzikální veličinu, neosobní úsek vymezený oběhem Zeměkoule kolem Slunce nebo fázemi Měsíce. Připomínali si tak, že čas je cosi darovaného, lhůta vymezená Božími skutky a Boží přítomností. Že nežijeme v čase, který by pouze vymezoval naši biologickou existenci, ale že náš čas je příležitostí rozpoznat Boží lásku v našem životě, v našem světě a odpovědět na ni.

Úskalí

- Jedná se o abstraktní text bez příběhu. Je potřeba pečlivě hledat nějakou spojnici do dětské zkušenosti.
- Dalším úskalím může být to, co způsobovalo rozpaky už v Ježíšově době. Židé očekávali Mesiáše, který přinese definitivní a konkrétní změnu poměrů. Křesťané pak očekávali brzký příchod Božího království bezprostředně po Ježíšově smrti – nic z toho se nestalo.
- Podobné rozpaky nás mohou provázet dnes, kdy můžeme mít pocit, že Boží království je nám ve své plnosti vzdáleno úplně stejně. Ale právě proti této beznaději a zoufání staví Izajáš svoji naději a Ježíš povzbuzuje tím, že přesto je království Boží blízko každému z nás.

Odkazy

Fp 3,20; Lv 25,10; Mt 16,16+20n

Pro děti

Předškoláci

Tvoříme domov:

Děti se postaví nebo posadí do kruhu.

Vedoucí vezme dva čtvercové šátky nebo kousky látky. Jeden položí a druhý k němu přidá složený do trojúhelníku, aby vznikl domeček.

Každé dítě si vybere dva šátky a sestaví si vlastní domeček.

Potom pomocí malých kamínků domov „zabydlujeme“. První kamínek – to jsem já, pak maminka, tatínek a další důležité osoby, které patří do života dětí.

Můžeme předříkávat a pohybem znázornit, co se doma dá dělat. Spát. Jíst. Hrát si. Povídat si. Pomáhat si.

Co nás spojuje v našich domovech?

Pomáháme si, záleží nám jeden na druhém. Láska.

Jak bychom mohli znázornit lásku? Jako kruh, který obepíná všechny naše domečky.

Položíme kolem všech domečků silnější provaz, lano a jeho konce svážeme. Můžeme se dětí zeptat, proč jsme to svázali? – Láska je jako uzel, pouto, bez něj by to nedrželo.

Kde se ale bere láska?

Děti uchopí provaz a pokusí se ho napnout. Jako by ho držela neviditelná síla, která působí směrem do středu. Láska leccos udrží a vydrží.

Boha nemůžeme vidět, ale on je středem našeho života a naší lásky, drží nás pohromadě. Naše láska pramení z Boží lásky.

Pomůcky: Různobarevné čtverce látky nebo šátky, kamínky, lano.

Mladší školní děti

Motivace

Kdo je mesiáš? Vysvětlete funkci pomazání. Najděte vhodné příměry podobných rituálů – pasování rytířů, křest, ordinace faráře. Mluvte o tom, k čemu je člověk pověřován, jaký úkol

je mu tak svěřen apod. Můžete použít fotografie.

Zkuste sestavit koláž na téma Mesiáš. Nemusíte to hned vztahovat k Ježíši. Tématem by mělo být spíš: komu bych mohl důvěřovat, komu bych se nebál svěřit svůj život, kdo by mohl změnit důležité věci k dobrému, co tento svět trápí a kdo by mohl nabídnout nějaký recept. Nebojte se ani toho, když děti budou hledat třeba násilná nebo podle vašeho názoru nefunkční řešení. Teprve potom zkuste tuto koláž konfrontovat s tím, jak o Mesiáši přemýšlí Izajáš, případně jak jí odpovídá Ježíš.

Použijte podle potřeby následující vyprávění nebo jeho část:

Rebeka

V jedné daleké zemi žila malá holčička. Jmenovala se Rebeka. Tatínek jí proto říkal Rybko, někdy Rybičko. Žila v prostorném domě s maminkou a tatínkem. Bylo to ve velikém městě, kde nikdy nepršelo. Když vykoukla z domu na jedné straně, mohla pozorovat rušný provoz přímo pod okny. Na ulici se to jen hemžilo, povozy, nosiči, lidmi spěchajícími sem a tam. To Rebeku bavilo. Támhle viděla vojáky. Měli na sobě lesklé pláty brnění, nesli kopí a pochodovali ve vyrovnaném útvaru. Raz dva, raz dva. A támhle v davu rozpoznala nosiče vody. Nesl dva velké džbány na tyči. A támhle deset otroků neslo nosítka. Rebeka za zataženou záclonkou zahlédla jenom část obličeje nalíčené šlechtičny.

Když ji to přestalo bavit, proběhla domem na druhou stranu a po schodech na střešní terasu. Odsud bylo vidět na obrovskou věž, tyčící se až do nebe. Když se podívala pečlivě, mohla zahlédnout dělníky, kteří běhali po mohutných ochozech, tahali sem a tam kvádry, vozíky s cihlami nebo lezli po lešení. Na tu dálku vypadali jako mravenečci. Když zaklonila hlavu a zadívala úplně nahoru, zdálo se jí, že vrcholek věže pluje vzduchem směrem k ní.

Na ulici

Na druhé straně byla mnohem menší a docela klidná ulice. Ale holčička věděla, že za branku nesmí. Jen jednou proklouzla ven. Viděla totiž partu dětí, které hrály nějakou hru. Rebeku to moc zajímalo, a tak přišla blíž. Ale jakmile ji první kluk spatřil, hned začal něco horlivě vykládat dalším a všichni si na ni začali ukazovat. Pak uslyšela to slovo: „Židáku! Táhni, ty smradlavá hebrejko.“ Holčička ustrnula. Nevěděla, co to slovo znamená, ale cítila z něj velkou nenávist. Probrala ji až první hrouda bláta, která se jí rozprskla po šatech. Rozběhla se zpátky k domovu a kolem hlavy jí létala hlína a kameny.

Rozhovor s tatínkem

Když ten večer přišel tatínek z práce, vešel jako vždy do jejího pokojíčku. Hned poznal, že se něco stalo.

„Tati, co je to židák?“ zeptala se tiše Rebeka.

„To je nadávka, Rebeko. Tak nás označují lidé, kteří nás nemají rádi,“ odpověděl s povzdechem tatínek.

„Nás? To jako naši rodinu?“

„Ne, Rybičko. Nemají rádi nás, židy.“

„A já jsem taky žid? A co to znamená a proč nás nemají rádi? Vždyť jsem jim nic neudělala.“

Tatínek si znovu povzdechl: „To je hodně otázek. Ano, jsi židovka. Znamená to, že patříš k lidu, který věří v jediného Boha. V Hospodina. Před mnoha lety, to jsem ještě ani nebyl na světě, nás babylonský král porazil, zničil naše hlavní město Jeruzalém a naše předky odvlekl sem do Babylóna.“

Rebeka svraštila čelo. „Ale proč nás nenávidí? Jenom proto, že jsme z jiné země? Nebo proto že věříme v jiného boha? Vždyť tu žijeme spolu. Mluvíme stejným jazykem. A navíc jsme tu ani nechtěli být.“

Tatínek si potřetí povzdechl. „Já nevím, Rybičko. Třeba to jednou pochopíme. Nebo se to možná všechno jednou změní.“

Zvláštní návštěva

Uběhlo hodně dní. Rebeka už skoro zapomněla na svůj nepříjemný zážitek i na rozhovor s tatínkem. Jenom si dobře pamatovala, že nesmí sama ven z domu. Jednoho dne se vrátil tatínek domů, ale nebyl sám. Přišel s ním nějaký muž. Rebece se vůbec nelíbil. Byl celý zahalený do pláště, jako by se skrýval. Z kápě vystupoval jenom jeho snědý obličej a hákovitý nos. Nejhorší byly ale jeho oči. Jen krátce zachytila jeho pohled, ale měla pocit, jako by viděl dovnitř její hlavy na to, co si myslí. Celá se zachvěla.

Oba muži odešli do jídelny. Tatínek za sebou zavřel dveře, což nikdy předtím neudělal. O to víc Rebeku zajímalo, co si budou povídat. Přikrčila se u malého stolku v chodbě, aby dobře

slyšela.

Oba muži mluvili nahlas a vzrušeně, takže slyšela dobře, ale moc tomu nerozuměla.

„Podívej, Izajáši, “ začal tatínek. „Já vím, že to myslíš dobře, ale tvoje myšlenky nám moc nepomáhají. My se musíme vrátit. Do Palestiny. Dobýt ji zpět. Musíme sjednotit naše lidi. Vybudovat silné hnutí odporu. Zaútočit na citlivá místa Babylonské říše. A taky musíme vybudovat podzemní hnutí v Palestině. Tady budeme navždy cizinci, ohrožení na životě.“

Nastala chvíle ticha, pak promluvil Izajáš. „Podívej, Abnére. Čeho tím ale dosáhneš? I já se chci vrátit do Palestiny. Ale věřím, že sem do Babylóna jsme se dostali za trest. Zapomněli jsme na Boha, a proto jsme ztratili zemi, kterou nám dal. Naše budoucnost je v tom, že ho znovu budeme hledat, znovu se ho budeme ptát. Znovu se vydáme jeho cestou…“

„A čemu to pomůže,“ skočil hostovi do řeči tatínek. „Vyvede nás Bůh z Babylóna jako tehdy z Egypta? Nebo snad přiměje nějakého krále, aby nás propustil? Ne, my musíme udělat Babylóňanům ze života peklo. My musíme svou zemi vybojovat.“

„Ale Abnére, nenávist nikam nevede. Jenom plodí další nenávist. Bůh za nás bude bojovat a vysvobodí nás.“

„A to přesně mám na mysli,“ vpadl do rozhovoru opět vzrušeně tatínek. „Tyhle tvoje názory nám berou odvahu. Copak to někdo viděl, aby nějaký král vítězil vírou a ne pořádnou armádou?“

„Abnére!“ zvolal Izajáš. Jeho hlas zněl tiše, ale naléhavě. „To je přesně ono. Kolik králů už přišlo a zase odešlo. V kolik vůdců jsme skládali svou naději a byli jsme zklamáni. Ale já věřím, že jednou přijde skutečný král. Takový, kterého pomaže sám Hospodin. Hospodinův Pomazaný, Mesiáš. A jeho vláda bude docela jiná. S ním přijde léto Hospodinovy přízně.“

„Takové řeči si nech do synagogy,“ zavrčel tatínek.

„Tak dobře, vysvětlím ti to, abys tomu rozuměl. Když půjdeš cestou násilí, nejsi o nic lepší než Babyloňané. Nejsi o nic lepší než naši nepřátelé. A my jsme jen jeden z národů, jakých je po světě spousta. A ještě k tomu jsme malý a slabý národ. Ale pokud je s námi Bůh a my s ním, můžeme být jiní. Vzpomínáš si, jak jsi mi vyprávěl o nenávisti, kterou prožila tvá dcera. A chápu, že se chceš mstít. Ale co kdyby svět byl takový, kde by se malá Rebeka nemusela bát v žádné zemi?

Když Rebeka uslyšela svoje jméno trhla sebou a vrazila hlavou do stolku. Oba muži otevřeli spěšně dveře a polekaně se rozhlíželi po chodbě, kdo je poslouchá. Vtom tatínek spatřil malou uplakanou Rebeku. Zvedl ji k sobě a utřel slzičky, které jí vhrkly do očí.

Možná, napadlo ho, když uviděl její tvář. Možná to jde. Věřit v takového krále, kterého pošle Bůh. Možná to jde, aby takovému králi lidé uvěřili. Možná jim Hospodin odpustí a oni se budou moci vrátit do země, kterou zkrápí déšť.

Dovyprávějte příběh Izraelců, kteří se nakonec mohli vrátit do své země díky rozhodnutí perského krále Kýra.

Pomůcky: Papíry, na koláž. Fotografie s pověřovanými lidmi.

>Starší školní děti

Můžeme vyjít z vyprávění pro mladší školní děti, zejména je možné využít výše zmíněnou koláž i samostatně.

Další možnost – zkusit z Iz 61 vybrat ty, kterých si Hospodin všímá – zkroušených, vězněných, zajatců, trosek.

Na papíry na nástěnku vypište slova jako vězeň, zajatec, troska apod. Děti mají za úkol namalovat k nim paprsky a ke každému z těch paprsků dát nějakou vlastní asociaci – např. důvody, proč může mít člověk zkroušené srdce, co člověka může uvěznit, co z něj udělá trosku nebo co může ztroskotat atd. Nechte děti, aby pomocí svých vlastních asociací daly těmto slovům kontext z vlastní zkušenosti.

Přemýšlejte a mluvte o tom, co nebo kdo pomáhá.

Hledejte s dětmi příběhy napřed ze Starého zákona, kdy se Hospodin ujímal lidí v podobné nouzi. Jak tomuto obrazu odpovídá Ježíš a jeho příběhy. Jakým je Mesiášem, „schválil“ by ho Izajáš?

Přesah

Zkuste přemýšlet o situaci lidí, kteří jsou v cizí zemi. Z jakých důvodů se tam dostali. Z čeho mohou mít strach. Z čeho mohou mít naopak strach „místní“. Přemýšlejte o napětí, jaké může vznikat. Nesnažte se konflikty lakovat narůžovo, ale pokuste se mluvit o tom, co můžeme dělat my, co dělají jiní lidé pro zmírnění napětí.

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Panovník Hospodin dá vzklí?it spravedlnosti a chvále p?ede všemi pronárody. (Iz 61,11)

Rituál

Zkuste se nadechovat a vydechovat. S každým výdechem jako byste Pánu Bohu odevzdávali svoji zkroušenost, bolest, to, co vás svírá a s každým nádechem, jako byste přijímali Boží radost, sílu a odvahu.

Okénko do bohoslužeb

Ať děti rozdají lidem v kostele papíry se dvěma větami:

- Děkuji, že jsi byl se mnou, když...
- Prosím za tebe, protože...

Každý účastník bohoslužeb si zkusí při modlitební chvíli tyto věty sám pro sebe dokončit.

Modlitba

Pane Bože, náš skutečný domov je u tebe. Děkujeme ti, že nám to brání, abychom byli na tomto světě zcela závislí. Děkujeme ti, že nám to dává naději, která nás drží, když už v tomto světě žádnou nevidíme.

Odkaz na píseň
Svítá novej den (SV316)
Kristus je má síla (EZ648)
Neskládejte v mocných naději (EZ632)
Cílová skupina
Mladší školní
Předškolní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami II (Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi)
Biblický odkaz (kat)
Izajáš 61